

**BİR ÜNİVERSİTE HASTANESİNDE ÇALIŞAN
SAĞLIK ÇALIŞANLARININ RUHSAL SAĞLIK
DURUMUNUN BELİRLENMESİ VE
İŞ DOYUMU İLE İLİŞKİSİNİN İNCELENMESİ**

Ercan AYDOĞDU

Akdeniz Üniversitesi Hastanesi

İşyeri Sağlık Birimi

Giriş

- İş doyumunu etkileyen çeşitli faktörler, bireysel ve örgütsel özellikler olarak iki grupta toplanabilir
 - Bireysel özellikler; yaş, cinsiyet, eğitim düzeyi, medeni durum, , meslekte veya işyerinde çalışma süresi, meslek seçimi, meslekle ilgili geleceğe yönelik düşünceler vb.
 - Örgütsel özellikler; ücret, işin niteliği, güvenlik, gelişme ve yükselme olanakları, çalışma ortamı ve koşulları, yönetim biçimi ve yöneticilerle ilişkiler ve grup etkileşimi olarak sayılabilir.

Giriş

- İş doyumsuzluğunun, genel yaşam doyumu, fiziksel sağlık ve ruhsal sağlık üzerine olumsuz etkilerinin yanı sıra, işe devamsızlık, işten ayrılma, iş kazalarında artış gibi etkileri de olabilmektedir.

AMAÇ

- Bu çalışmanın amacı, üniversite hastanesinde çalışan sağlık çalışanlarının ruhsal sağlık durumunun belirlenmesi ve iş doyumu ile ilişkisinin incelenmesidir.

YÖNTEM

- **Kişiler**

- Kesitsel nitelikli bu çalışma 1 Ocak–31 Aralık 2009 tarihleri arasında yürütülmüştür. Belirtilen tarihler arasında “Temel Eğitim Kursu”na katılan 1200 sağlık çalışanı bu çalışmanın evrenini oluşturmaktadır.
- Çalışmada tüm evrene ulaşılma hedeflenmiş olmakla birlikte, 1000 kişi çalışmaya katılmayı kabul etmiş ve soru formunu yanıtlamıştır.

YÖNTEM (Kişiler)

- Çalışmaya
 - 341 hemşire,
 - 141 sağlık teknisyeni ve tekniker,
 - 105 danışma görevlisi ve bilgisayar işletmeni,
 - 188 ev idaresi personeli,
 - dört diyetisyen ve 221 mutfak personeli çalışmaya katılmayı kabul etmiştir.
- Katılım oranı % 83.3'dür.

Yöntem

- Ölçme Araçları:

- Ruhsal sağlığın ölçülmesi için; 12 soruluk Genel Sağlık Anketi (GSA-12)

- İş doyumunu için

- “*şu anda yapmakta olduğunuz iş size mesleki doyum sağlıyor mu*” sorusuyla değerlendirilmiştir.
- Çalışmaya katılanlardan bu soru için “*evet, çok sağlıyor*”, “*evet, oldukça sağlıyor*”, “*evet az sağlıyor*” ve “*hayır sağlamıyor*” şeklinde oluşturulan şıklardan birini işaretlemeleri istenmiştir.

Yöntem

İstatistik

- Tüm veriler aritmetik ortalama ve standart sapmalarıyla verilmiş,
- istatistiksel değerlendirmede gruplar arasındaki farkın gösterilmesi için varyans analizi kullanılmıştır.
- Ayrıca sınıflandırılmış verilerde Ki-Kare testi uygulanmıştır.
- Genel sağlık düzeyini belirleyen özellikler açısından lojistik regresyon yapılmıştır.
- P değeri 0,05 olarak kabul edilmiştir.

Bulgular

Çalışmaya Katılan Sağlık Çalışanlarının Tanımlayıcı Bulguları

Özellikler	Sayı	Yüzde
Meslek Grupları		
Hemşire	341	34,1
Sağlık teknisyeni ve tekniker	141	14,1
Danışma görevlisi	105	10,5
Ev idaresi personeli	188	18,8
Mutfak personeli	221	22,1
Diyetisyen	4	0,4
Cinsiyet		
Kadın	713	71,3
Erkek	287	28,7
Medeni Durum		
Evli	676	67,6
Bekâr	262	26,2
Diğer (boşanmış, ayrı yaşıyor vb.)	62	6,2

Bulgular

Çalışmaya Katılan Sağlık Çalışanlarının Çalışma Yaşamlarına Ait Bazı Özellikleri

Özellikler	Ortalama	Standart Sapma
Yaş	32,79	6,85
Toplam Görev Süreleri	8,90	6,80
Kurumdaki Görev Süreleri	7,05	5,64
İş Değişirme Sıklıkları	1,86	1,01

Bulgular

- Sağlık alışanlarının 319 (%31,9)'u günlük çalışma saatlerinin düzensiz olduğunu belirtmiştir.
- 73 alışan ise ek bir işte çalıştığını ifade etmiştir.

Bulgular

Meslek Gruplarına Göre Çeşitli Mesleki Sorunların Durumları

Çeşitli Mesleki Sorunlar	Hemşireler
Hızlı çalışma temposu	7,16 ± 2,79
Yoğun çalışma temposu	7,87 ± 4,03
Zaman sıkıntısı	7,43 ± 2,62
Tekrarlayan işler, monotonluk	6,22 ± 2,92
Yeni bilgiler edinememe	5,75 ± 2,90
Yeni beceriler edinememe	5,52 ± 2,86
Yaratıcı yetenekleri kullanamama	5,47 ± 2,98
Karar verme gücünün olmaması	5,48 ± 3,10
Görev tanımı dışı işler	7,10 ± 3,00
Fiziksel ve teknik sorunlar	7,40 ± 2,77
İş kazası ve meslek hastalığı riski	8,29 ± 2,25
Sözlü ya da fiziksel şiddete maruz kalma endişesi	6,49 ± 3,10
Gereksiz boş zaman	3,73 ± 3,19
Fizik koşullarının yetersizliği	6,27 ± 3,32
İş arkadaşlarıyla uyumsuzluk	4,27 ± 3,07
Amirlerle uyumsuzluk	4,70 ± 4,21
İşten kaynaklanan ailevi sorunlar	4,80 ± 3,20
İşten kaynaklanan sosyal sorunlar	5,87 ± 3,08
İşte yaşanan siyasi ve ahlaki baskılar	4,36 ± 3,27
Ücretlerin düşüklüğü	7,50 ± 2,88
Gelecekte işsiz kalma kaygısı	4,61 ± 3,39
Meslekte yükselme gerekliliği kaygısı	5,70 ± 3,38
Mesleğin toplumsal saygınlığını yitirmesi	7,04 ± 2,90
Sağlıkta dönüşüm politikalarının yarattığı mesleki geleceğin belirsizliği	7,00 ± 3,19
Mesleki sorunların puan ortalaması	6,08 ± 1,58

Bulgular

Meslek Gruplarına Göre Çeşitli Mesleki Sorunların Durumları

Çeşitli Mesleki Sorunlar	Sağlık Teknisyenleri
Hızlı çalışma temposu	6,69± 3,13
Yoğun çalışma temposu	7,02±3,15
Zaman sıkıntısı	6,53 ±3,17
Tekrarlayan işler, monotonluk	5,94 ±3,46
Yeni bilgiler edinememe	5,63 ±3,37
Yeni beceriler edinememe	5,48 ± 3,43
Yaratıcı yetenekleri kullanamama	5,63 ± 3,38
Karar verme gücünün olmaması	5,06 ±3,46
Görev tanımı dışı işler	5,35 ± 3,68
Fiziksel ve teknik sorunlar	7,33 ± 3,04
İş kazası ve meslek hastalığı riski	7,87 ± 2,78
Sözlü ya da fiziksel siddete maruz kalma endişesi	5,16 ± 3,51
Gereksiz boş zaman	3,87 ± 3,25
Fizik koşullarının yetersizliği	6,43 ± 3,31
İş arkadaşlarıyla uyumsuzluk	3,82 ± 3,02
Amirlerle uyumsuzluk	4,07 ± 3,16
İşten kaynaklanan ailevi sorunlar	3,63 ± 3,17
İşten kaynaklanan sosyal sorunlar	4,80± 3,33
İşte yaşanan siyasi ve ahlaki baskılar	4,03 ± 3,43
Ücretlerin düşüklüğü	7,72± 2,88
Gelecekte işsiz kalma kaygısı	5,64± 3,80
Meslekte yükselme gerekliliği kaygısı	4,78 ± 3,80
Mesleğin toplumsal saygınlığını vitirmesi	5,28 ± 3,59
Sağlıkta dönüşüm politikalarının yarattığı mesleki geleceğin belirsizliği	7,24 ± 3,35
Mesleki sorunların puan ortalaması	5,63 ± 1,89

Bulgular

Meslek Gruplarına Göre Çeşitli Mesleki Sorunların Durumları

Çeşitli Mesleki Sorunlar	Danışma Görevlileri ve Sekreterler
Hızlı çalışma temposu	6,60 ± 3,17
Yoğun çalışma temposu	6,94 ± 3,07
Zaman sıkıntısı	6,10 ± 3,37
Tekrarlayan işler, monotonluk	6,64 ± 3,20
Yeni bilgiler edinememe	6,72 ± 3,03
Yeni beceriler edinememe	7,00 ± 2,98
Yaratıcı yetenekleri kullanamama	6,80 ± 3,07
Karar verme gücünün olmaması	6,32 ± 3,16
Görev tanımı dışı işler	7,11 ± 3,02
Fiziksel ve teknik sorunlar	6,31 ± 3,30
İş kazası ve meslek hastalığı riski	6,31 ± 3,34
Sözlü ya da fiziksel şiddete maruz kalma endişesi	6,37 ± 3,47
Gereksiz boş zaman	4,43 ± 3,58
Fizik koşullarının yetersizliği	6,07 ± 3,35
İş arkadaşlarıyla uyumsuzluk	3,89 ± 3,14
Amirlerle uyumsuzluk	3,83 ± 3,20
İşten kaynaklanan ailevi sorunlar	3,60 ± 3,15
İşten kaynaklanan sosyal sorunlar	4,75 ± 3,26
İşte yaşanan siyasi ve ahlaki baskılar	3,83 ± 3,32
Ücretlerin düşüklüğü	7,32 ± 3,25
Gelecekte işsiz kalma kaygısı	6,77 ± 3,32
Meslekte yükselme gerekliliği kaygısı	6,22 ± 3,36
Mesleğin toplumsal saygınlığını yitirmesi	5,34 ± 3,32
Sağlıkta dönüşüm politikalarının yarattığı mesleki geleceğin belirsizliği	7,18 ± 3,24
Mesleki sorunların puan ortalaması	5,94 ± 1,94

Bulgular

Çeşitli Mesleki Sorunlar	Ev İdaresi Personeli	Mutfak Personeli
Hızlı çalışma temposu	6,81 ± 3,47	6,24 ± 3,42
Yoğun çalışma temposu	6,82 ± 3,47	6,56 ± 3,38
Zaman sıkıntısı	6,14 ± 3,39	5,69 ± 3,40
Tekrarlayan işler, monotonluk	6,17 ± 3,36	5,75 ± 3,37
Yeni bilgiler edinememe	5,72 ± 3,52	5,36 ± 3,32
Yeni beceriler edinememe	5,70 ± 3,50	5,23 ± 3,25
Yaratıcı yetenekleri kullanamama	6,00 ± 3,53	5,23 ± 3,40
Karar verme gücünün olmaması	5,81 ± 3,53	4,85 ± 3,49
Görev tanımı dışı işler	5,56 ± 3,66	4,81 ± 3,50
Fiziksel ve teknik sorunlar	5,21 ± 3,57	5,67 ± 3,45
İş kazası ve meslek hastalığı riski	6,90 ± 3,29	6,20 ± 3,30
Sözlü ya da fiziksel şiddete maruz kalma endişesi	5,68 ± 3,48	4,88 ± 3,49
Gereksiz boş zaman	4,61 ± 3,69	4,07 ± 3,54
Fizik koşullarının yetersizliği	5,19 ± 3,55	5,19 ± 2,22
İş arkadaşlarıyla uyumsuzluk	4,52 ± 3,65	4,07 ± 3,48
Amirlerle uyumsuzluk	4,18 ± 3,60	4,02 ± 3,55
İşten kaynaklanan ailevi sorunlar	4,46 ± 3,54	3,81 ± 3,25
İşten kaynaklanan sosyal sorunlar	4,96 ± 3,62	4,33 ± 3,40
İşte yaşamın sıyası ve ahlaki baskılar	4,53 ± 3,62	3,85 ± 3,40
Ücretlerin düşüklüğü	7,68 ± 3,38	6,93 ± 3,44
Gelecekte işsiz kalma kaygısı	7,39 ± 3,11	6,33 ± 3,64
Meslekte yükselme gerekliliği kaygısı	5,01 ± 3,82	5,02 ± 3,72
Mesleğin toplumsal saygınlığını yitirmesi	5,86 ± 2,52	5,18 ± 3,52
Sağlıkta dönüşüm politikalarının yarattığı mesleki geleceğin belirsizliği	6,54 ± 3,51	7,17 ± 2,46
Mesleki sorunların puan ortalaması	5,73 ± 2,33	5,27 ± 2,34

Bulgular

Çalışmaya Katılan Sağlık Çalışanlarının İş Memnuniyetleri

Şu anda yapmakta olduğunuz iş size mesleki doyum sağlıyor mu?	Sayı	Yüzde
Evet, çok sağlıyor	144	14,4
Evet, oldukça sağlıyor	229	22,9
Evet, az sağlıyor	298	29,8
Hayır, sağlamıyor	330	33,0

Bulgular

Çalışmaya Katılan Sağlık Çalışanlarının Meslek Gruplarına Göre Mesleksel Doyumları ve GSA Puanları

Meslek Grupları	Mesleksel Doyum ^{T*}				GSA Puanları ^{T1**}
	Sağlıyor		Sağlamıyor		Ortalama ± Standart Sapma
	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde	
Hemşire	244	71,5	97	28,5	3,18 ± 0,17
Sağlık teknisyenleri	90	63,8	51	36,2	2,90 ± 0,24
Danışma görevlisi	67	63,8	38	36,2	3,30 ± 0,32
Ev idaresi personeli	114	60,6	74	39,4	2,51 ± 0,18
Mutfak personeli	153	69,2	68	30,8	2,96 ± 0,19
Diyetisyen	2	50,0	2	50,0	1,25 ± 0,63
Toplam	670	67,0	330	33,0	3,02 ± 0,09

T:Ki-kare, *: p>0,05, T1:Varyans Analizi, ** p<0,05

Bulgular

- Erkekler ($2,65 \pm 2,94$) ile kadınlar ($3,06 \pm 3,05$) arasında genel sağlık anketi puanı açısından fark saptanmadı.
- Yaş, görev süresi ve kurumda çalışma süresi arttıkça GSA puanının düştüğü saptandı ($p < 0,05$).
- Medeni durum ile GSA puanı arasında fark yoktu.

Bulgular

Sağlık Çalışanlarında Genel Sağlık Düzeyini Etkileyen Faktörler

Değişkenler	B	S.E	Wald	p	Exp (B)	%95 Güven Aralığı	
						En düşük	En yüksek
Yaş	-,048	,015	10,759	.001	-,953	,926	,981
Görev Süresi	,037	,015	6,339	,000	1,038	1,038	1,068
Mesleksel Doyum	,996	,161	38,152	,000	2,707	1,974	3,713
Yoğun çalışma temposu	,070	,027	6,894	,009	1,073	1,018	1,133
Tekrarlayan işler, monotonluk	,056	,026	4,855	,028	1,058	1,006	1,113
İşten kaynaklanan sosyal sorunlar	,131	,025	27,024	,000	1,140	1,085	1,198
Meslekte yükselme gerekliliği kaygısı	,046	,022	4,495	,034	1,047	1,004	1,093

Sonuç

- Bu çalışma ile sağlık çalışanlarının genel sağlık düzeyini etkileyen temel bileşenlerin iř yaşamı ve çalışma ortamı olduğu saptanmıştır.

Teşekkürler